

Considerații asupra dimensiunii metaforice a textelor economice

de

CORINA DOBROTĂ

1. Introducere

Începînd cu studiul fundamental al lui Lakoff and Johnson, *Metaphors We Live By* (1980), metafora a încetat să mai fie percepută ca un simplu ornament de limbaj, cîștigînd statutul de mijloc de structurare a întregului nostru sistem conceptual și a tuturor tipurilor de activități umane. Desprinderea metaforei din corsetul literaturii și schimbarea opticii privind rolul său au condus la numeroase studii interdisciplinare, referitoare la diverse chestiuni economice sau socio-economice din perspectivă metaforică. Pe de o parte, există autori care s-au centrat pe studii de lingvistică aplicată, printre care Henderson (2000), Boers (2000), Charteris-Black (2000), Charteris-Black și Ennis (2001), dar și cercetători care și-au manifestat un viu interes pentru metaforă ca instrument în domeniul științelor socio-economice, mai ales în legătură cu știința organizațiilor, cum ar fi Morgan (1996, 1997) sau Grant și Oswick (1996). Ambele perspective se focalizează pe convingerea că metafora joacă un rol esențial în înțelegerea fenomenelor sociale și economice.

Lucrarea de față își propune să analizeze și să compare diversele tipuri de metafore conceptuale, precum și realizarea lor lingvistică în articolele din ziare cu specific economic în limba română. Principalele preocupări se axează pe studierea sistematicității metaforelor și a organizării acestora în structuri ierarhice, dar și pe evidențierea realizării lingvistice a conceptualizărilor tipice din discursul economic.

Numeroși cercetători au relevat faptul că, datorită stării de fapt de pe glob, în care Statele Unite dețin supremația politică și economică, dezvoltarea structurilor modelatoare pentru interpretarea fenomenelor economice este aproape în exclusivitate de sorginte anglo-americană. Astfel, în multe limbi se observă o similaritate a metaforelor conceptuale (Charteris-Black/ Ennis 2001: 251), mai ales în domeniul economic. Uneori este chiar posibil să stabilim cu exactitate sursa/ autorul unui concept metaforic, așa cum se întîmplă în cazul metaforei de largă răspîndire *money laundering* 'activitate prin care bani obținuți ilegal sînt folosiți la tranzacții comerciale legale sau transferați în conturi bancare pentru a se ascunde sursa de unde provin'. Se pare că metafora a apărut pentru prima oară în presă în 1973, în legătură cu celebra afacere Watergate, care a cauzat colapsul administrației Nixon. De atunci expresia a pătruns în majoritatea limbilor, inclusiv în română: *spălare de bani*, fr. *blanchiment d'argent*, germ. *Geldwasche*, it. *riciclaggio di denaro sporco*, sp. *lavado de dinero*, sl. *pranje denaria* etc. (cf. Bratoz 2004: 181). Nu este singurul caz în care se observă o influență clară a termenilor anglo-americani asupra celor românești. Procesul de transfer conceptual metaforic funcționează la nivel conceptual și nu dă neapărat naștere la echivalențe lingvistice din punct de vedere al actualizării.

2. Metodă și surse

Lakoff, Johnson și discipolii lor au scos în evidență legătura inextricabilă dintre metaforă și gândire, avansând ideea că nu doar sistemul conceptual este implicat în „prelucrarea” metaforică, ci și gândirea însăși este structurată metaforic. Sistemicitatea metaforei în structura de suprafață nu face decât să reflecte structura conceptuală de adâncime, prin care o entitate, un fenomen sau un proces abstract este înțeles, stocat și procesat sub forma unui obiect, unui proces sau unei entități concrete. După cum se știe, metaforele implică un domeniu sursă (de regulă concret și familiar), un domeniu țintă (de obicei abstract și mai puțin structurat), precum și un set de corespondențe (engl. *mapping relations*). Aceste corespondențe sînt de două tipuri: ontologice (care implică entități atât în domeniul sursă, cât și în domeniul țintă) și epistemice (care se referă la relații de cunoaștere a acestor entități) (Lakoff 1993).

Scopul principal al acestei lucrări este identificarea metaforelor conceptuale prin analiza corespondențelor ontologice și epistemice decelate în corpusul alcătuit din metafore convenționale utilizate în articolele economice și de afaceri în limba română. Ziarele au fost alese pentru a constitui un eșantion reprezentativ din peisajul jurnalismului economic: ziare specializate pe domeniul „business”, ca „Ziarul financiar”, „Capital”, „Săptămîna financiară”, dar și ziare de tip popular cu acoperire națională, precum „Evenimentul zilei”, „Curierul național”, „Adevărul”, „Gîndul”, „Gardianul”, „România liberă” (secțiunea financiară), din perioada iulie/ august-octombrie a.c. Materialele alese tratează o varietate de subiecte, de la rapoarte financiare și știri de factură economică pînă la editoriale pe probleme economice locale și internaționale.

3. Rezultatele studiului

3.1. Caracterul sistematic al structurii metaforice

Din punct de vedere al sistematicității structurale, există metafore conceptuale care structurează o mare parte a discursului economic românesc:

a) Economia este o navă.

b) Fuziunile sînt mariaje.

a) Transpunerea domeniului țintă (știința economică) în termenii mai familiari ai domeniului sursă (știința navigației) a dat naștere unei structuri solide și sistematice. Corespondențele metaforei în discuție sînt extrem de ușor de stabilit:

i. Corespondențe ontologice \cong entitățile din domeniul naval corespund sistematic celor din domeniul economic, după cum se observă în următorul tabel:

SURSA: NAVA	ȚINTA: ECONOMIA
Căpitanul	Președintele băncii centrale
Echipajul	Asistenții și consilierii financiari
Marea (agitată)	Climatul socio-economic
Obstacolele (furtuni, stînci, recife)	Situațiile critice din economie
Instrumente nautice (busolă, ancoră, hartă)	Planuri, strategii și directive de funcționare

ii. Corespondențe epistemice – cunoștințele pe care le deținem despre o navă se structurează în cunoștințe despre economie, cum ar fi:

- Căpitanul unei nave știe exact cum funcționează nava, încotro se îndreaptă aceasta sau modul în care deciziile luate o pot afecta.
- Președintele unei bănci știe exact cum funcționează economia, încotro se îndreaptă aceasta sau modul în care deciziile luate o pot afecta.

- Echipajul își asistă căpitanul în conducerea navei.
- Asistenții și consilierii financiari își asistă președintele în conducerea companiei.
- Pe mare pot apărea diverse obstacole care afectează nava.
- În climatul socio-economic al unei țări pot apărea diverse situații critice care afectează economia.
- Căpitanul unei nave se servește de instrumente de navigație pentru a ajunge la destinație și a depăși obstacolele.
- Președintele unei companii se servește de planuri, strategii și directive pentru a-și îndeplini scopurile și a depăși situațiile critice din economie.

Corpusul prezintă variate actualizări precum:

- [...] *marea agitată* a investițiilor străine de capital. (S.F., august 2005);
- Intrarea pe piața românească a unui nou competitor *va agita „apele”* concurenței în sistemul bancar românesc. (C., noiembrie 2005);
- Leul greu: ultima noapte de festivism pentru oficiali, prima zi de *derivă* pentru populație. (C.N., iulie 2005);
- Nori negri *la orizont* în paradisul vânzării de mașini. (C., noiembrie 2005);
- Pro ducătorul de automobile de lux Jaguar va continua să piardă bani și în următorii ani, înainte *să iasă la liman* în 2007. (C.N., noiembrie 2005);
- Un nou *val* de concedieri poate lovi Tractorul, Rulmentul și Nitramonia. (A., noiembrie 2005);
- Prea mulți angajați în *barca* firmelor mici. (C., iulie 2005);
- Măsura are ca scop *aducerea la suprafață* a unor venituri din economie, dar și orientarea IMM-urilor către impozitarea profitului, nu a venitului. (C., iulie 2005).

b) O altă metaforă conceptuală extrem de productivă transpune fuziunile de companii în termenii unei căsătorii. Tabelul corespondențelor ontologice este următorul:

Sursa: RELAȚIE DE DRAGOSTE	Ținta: FUZIUNE COMERCIALA
Cei doi îndrăgostiți	Cele două societăți comerciale/ companii
Relația de dragoste	Relația de afaceri
Curtarea	Negocierea
Nunta	Semnarea contractului de fuzionare
Căsătoria	Fuziunea

Corespondențele epistemice sînt numeroase, ca de exemplu:

- Două persoane se implică într-o relație sentimentală și decid să se căsătorească.
- Două companii se implică într-o relație de afaceri și decid să fuzioneze.
- După o perioadă de curtare, se organizează nunta.
- După o perioadă de negocieri, se organizează fuziunea.

Ușurința stabilirii corespondențelor în acest caz, datorată fără îndoială faptului că ambele evenimente (căsătoria / fuziunea) reprezintă momente majore în existența umană

în general și în mediul economic în special, transformă metafora conceptuală într-o sursă inepuizabilă de noi expresii metaforice. De regulă aceste extensiuni metaforice apar în mod unitar într-un singur articol, constituindu-se într-un fir conducător pe tot parcursul acestuia, ca în exemplul următor:

CNSLR și BNS, *logodite* sindical, dar *divorțate* politic. După o lungă perioadă de *tatonări*, *negociere* și indecizii, mult-așteptata *fuziune* dintre CNSLR Frăția și BNS, două dintre cele mai importante centrale sindicale autohtone, se va produce în 15 octombrie. Numai că, în spatele festivismului și al aparentelor „*relații cordiale*”, anunțatul *mariaj* sindical ce va naște noua confederație BNS Frăția va fi înghițit cu noduri de reprezentanții și simpatizanții ambilor *parteneri*. [...] Pornind probabil de la calculul că au mai multe puncte comune decât divergente, cele două confederații sindicale au decis să se înhame la un *concupinaj*, pe care îl speră fericit și reciproc avantajos, liantul acestei *conviețuiri* comune putând fi administrarea patrimoniului fostului UGSR. [...] dacă privită din perspectiva sindicală, preconizata *uniune* nu prea prezintă asperități, chiar și afilierea internațională fiind comună, diferențele de opinii și de abordare sînt generate de opțiunile politice total diferite împărtășite de sindicalistii și liderii celor două entități aflate în pragul *unificării*, ceea ce ar naște, în timp, destule animozități. „Ca din întâmplare, marea *fuziune* sindicală are loc exact în zilele premergătoare campaniei electorale”. [...] Astfel, în timp ce *relația privilegiată* care s-a concretizat și prin propulsarea unor lideri sindicali în fotolii parlamentare, *consfințită* și printr-un *acord* politic, dintre CNSLR Frăția și PSD, este de notorietate, recenta *alianță* dintre BNS și PRM, [...] „sună ca dracu”. De altfel, deși neagă cu vehemență, surse sindicale susțin că unul dintre liderii sindicali *curtați* pentru a deveni parlamentar pe listele PRM este Aurel Cornea, președintele FSLI, rebelul care nu a semnat „pacea profesorilor”. Apropiindu-se și campania electorală, cînd vocile din sînul noii confederații *unificate* vor suna, în multe ocazii, diferit, iar interesele „de liste” vor fi total diferite, nu ar fi exclus ca proaspeții „*însurăței* sindicali” să *divorțeze* chiar după *luna de miere*. De aceea, privită ca un mare succes și o coagulare sindicală, viitoarea *uniune* s-ar putea să fie măcinată și dinamitată de ambițiile politice antagonice, mai ales ale liderilor, și să se transforme într-un răsunător eșec mioritic. („Gardianul”, 7 octombrie 2004).

Se observă că articolul descrie în termenii unei posibile căsătorii fuziunea între CNSLR Frăția și BNS, două entități sindicale importante. Metafora conceptuală anunțată încă din titlu prin determinanții *logodite*, *divorțate* se constituie în leitmotivul întregului text, fiind susținută și amplificată de substantive în relație de sinonimie parțială precum *mariaj*, *concupinaj*, *uniune*, *conviețuire* relație (privilegiată), *unificare*, *fuziune*, *alianță*, *acord*, *coagulare* sau din aceeași sferă semantică—*însurăței*, *lună de miere*, *parteneri*. Este interesant de remarcat că influența metaforei de bază este atât de puternică încît și subiectele incidente, cum ar fi opțiunile politice ale celor două centrale sindicale, sînt abordate în același tip de actualizări lingvistice, cum ar fi participiile *curtați* sau *consfințită*.

3.2. Niveluri de metaforizare

Așa cum s-a menționat anterior, corespondențele metaforice nu apar izolat, ci în cele mai multe cazuri se organizează în structuri ierarhice, pe niveluri, unde corespondențele de ordin inferior sînt influențate de cele de ordin superior. Conform corpusului studiat, două astfel de metafore de ordin superior par să fie cele mai frecvente, dînd naștere la numeroase subcategorizări:

a. Economia este un organism:

a 1. Economia este un pacient.

- Toamna prinde bursa de valori *leșinată*. (C.N., august 2005);
- În doi ani, jumătate dintre companiile românești *vor muri*. (E.Z., august 2005);
- Dacia *salvează* Renault. (E.Z., august 2005);
- Zilele Biz iau *pulsul* afacerilor. (C., noiembrie 2005);
- *Molima* de promovii de pe piața bancară din România. (C., octombrie 2005);
- O *sterilizare* de amploare determină aprecierea leului. (R.L., noiembrie 2005);
- Limitarea creditului în valută și încurajarea celui extern reprezintă o *palidă* soluție de diminuare a deficitului comercial. (A., iulie 2005);
- Programele de sănătate *suferă de cancer*. (Cotid., septembrie 2005);
- Serviciile *imune* la austeritate. (A., octombrie 2005);
- Se caută soluții pentru *întinerirea* sistemului de pensii. (G., octombrie 2005);
- Impozitul pe *active* — „taxă pe sărăcie” care *îngroapă* societățile statului. (G., octombrie 2005).

Economia văzută ontologic ca organism se actualizează cel mai adesea prin vehiculul „pacient”. Astfel, aceasta se află în suferință — este leșinată, palidă, suferă de molimă sau chiar de cancer — și are deci nevoie de acțiuni recuperatoare sau salvatoare. Abundența de termeni medicali din corpusul citat se leagă în special de ideea condițiilor economice nefavorabile care necesită soluționare.

a 2. Suplu este sănătos / Obez este nesănătos.

- Prețul computerului *slăbește* toamna. (C.N., septembrie 2005);
- Costurile de achiziție sînt *umflate* în medie cu 20% de către samsarii de terenuri. (E.Z., august 2005).

Actualizările de acest tip sînt mai puțin numeroase, dar totuși la fel de importante, referindu-se în principiu la variațiile de prețuri/ costuri. Se remarcă valoarea peiorativă a verbului *a umfla*, utilizat în aprecierea descriptorilor economici alimentați artificial.

a 3. A prelua este a mânca.

- Dolarul fuge de *gura* leului. (E.Z., iulie 2005);
- Persoanele fizice de pe piața bancară românească par *să-și formeze gustul* pentru împrumuturi pe termen lung. (Z.F., octombrie 2005);
- *Canibalismul* băncii de investiții germane pare să constituie un real pericol pentru băncile mici din estul Europei. (S.F., august 2005);
- RCS *a înghițit* RDS: RCS&RDS este noua companie de servicii de cablu, rezultată din fuziunea firmelor Romanian Cable System și Romanian Data Systems. (E.Z., august 2005).

Fenomenul achiziționărilor și preluărilor este transpus concret într-o activitate umană primordială, „a mânca”, dînd naștere unor actualizări lingvistice precum *a înghiți*, *canibalism*, *gust*, *gură*. Primul exemplu aduce în plus jocul de cuvinte prilejuit de

denumirea monedei naționale, care asociază instrumentului economic semele [+animal], [+feroce], extrem de exploatare de altfel de jurnaliștii noștri financiari.

a 4. Piața financiară este un teatru.

- *Cercul financiar* pe ordinea de zi de-acum pînă cînd? (E.Z., august 2005);
- *Scenariile economice de culise* au condus la falimentarea firmei. (S.F., octombrie 2005);
- Lupta pe piața bancară se va da între cinci *actori*. (Cotid., noiembrie);
- România *merge pe sîrmă* fără FMI. (A., noiembrie);
- Licităție *cu cîntec* pe spinarea bucureștenilor. (A., noiembrie);
- Printr-o politică agresivă de investiții și achiziționare a altor bănci concurente, BCP a ajuns *principalul actor* pe piața bancară portugheză. (Cotid., octombrie 2005).

Caracterizată de dinamism și imprevizibil, piața financiară este percepută ca teatru, subsumîndu-se probabil celebrului *theatrum mundi*. Vehiculele supuse atenției aduc în conștiința receptorului imagini care echivalează climatul economic cu o scenă sau arenă de circ, planurile strategice de marketing sau management cu ceea ce se petrece în spatele culiselor sau și mai des cu un scenariu, agenții economici cu actorii. Uneori metafora este mai greu vizibilă, traseul parcurs de la sursă la vehicul fiind mai sinuos, ca în exemplul următor:

- Oglindă, oglinjoară, cine-i cel mai frumos card din țară? (C.N., noiembrie 2005).

Asocierea imediată este formula magică din basmul Albă-ca-Zăpada, ceea ce transpune un obiect din sfera economică, cardul bancar, într-un personaj din povești.

a 5. Competiția economică este conflict.

- CEC *iese la bătaie* pe piața creditului ipotecar cu 9,75% dobîndă fixă. (Z.F., septembrie 2005);
- Canalele de distribuție ale băncilor specializate *atacă* zona rurală. *Competiția* s-a *ascuțit* între băncile care au la bază sistemul de economisire-creditare în sistem colectiv pentru cumpărarea sau construirea de locuințe. Prin parteneriatele cu Poșta Română (...) băncile specializate *vor ataca* segmentul pieței rurale. (C.N., septembrie 2005);
- Se constată o *ofensivă* a bricolajului pe piață. (E.Z., august 2005);
- Ne așteaptă *invazia* mașinilor vechi. (E.Z., octombrie 2005);
- În prima zi de tranzacționare, leul greu nu s-a dovedit prea *puternic* în *bătălia* cu euro. (E.Z., august 2005);
- Leul vechi *va opune „rezistență”* în casierii și în magazine. (E.Z., august 2005);
- TBI Leasing și TBI Credit *atacă în forță* piața de credite. (C., noiembrie 2005);
- *Alianța strategică* Danone-Yakult (C., noiembrie 2005);
- FMI *rupe* lanțul slăbiciunilor. (E.Z., octombrie 2005).

De departe cea mai bine reprezentată categorie, conceptualizarea competiției economice drept conflict/ război a devenit un loc comun în discursul economic mai ales în anii nouăzeci, odată cu trecerea României la economia de piață și libera întreprindere.

a 6. Afacerile sînt un sport.

- Dolarului i se pregătește o nouă *trambulină*. (C.N., iulie 2005);
- BNR *dopează* leul. (C.N., noiembrie 2005);
- Finanțele lasă și porțițe pentru contribuabilii dispuși să *fenteze* Fiscul. (G., octombrie 2005);

- Turismul românesc a rămas în *blockstart*. (Cotid., august);
- MYO a ieșit din cursă pentru privatizarea Tractorul. (A., noiembrie);
- Colegul șefului UE joacă în finala BCR. [...] Meciul se joacă acum între BCP Millenium și Erste Bank. Din cursă a ieșit Deutsche Bank, socotită pe tot parcursul de pînă acum *favorita competiției*. [...] Portughezii au mizat totul pe BCR. Au spus de la început că nu-i sperie numele *adversarilor*. (Cotid., octombrie 2005).

Văzut ca o sublimare a vehiculului anterior, sportul este de asemenea bine reprezentat în actualizările metaforice din discursul economic, ajungînd chiar să utilizeze termeni extrem de specializați, precum *blockstart*, ceea ce dovedește viabilitatea schemei conceptuale de plecare.

a 7. Fuziunea este căsătorie.

- Unsprezece *peșitori curtează* BCR. (Z.F., septembrie 2005);
- Orange și Connex se întrec în a-și „*seduce*” clienții. (C., octombrie 2005);
- *Mariajul* dintre Tractorul și Landini a eșuat lamentabil. (G., octombrie 2005);
- Privatizarea Petrom: trei *peșitori* pretențioși. (C., aprilie 2005);
- Macroeconomie: Tăriceanu anunță posibilul *divorț* de FMI. (A., octombrie 2005);
- *Cuplul* România-FMI se apropie de *divorț*. (G., octombrie 2005);
- Fuziunea dintre Sony și BMG a primit „*binecuvîntarea*” Uniunii Europene. (Z.F., octombrie 2005).

b. Involuția pieței este un dezastru natural:

b 1. Involuția pieței este secetă.

- Odată cu aplicarea noilor legi, *vor seca fluxurile* de investiții străine. (Z.F., iulie 2005);
- Mediul de afaceri *arid* din zona Brăila-Galați... (C., iulie 2005).

b 2. Involuția pieței este vreme rea.

- Cotația aurului a intrat în aceeași zonă de *turbulențe* în care *se zbate* de ceva vreme barilul de țitei. (C.N., septembrie 2005);
- *Nori negri* la orizont în paradisul vânzării de mașini. (C., noiembrie 2005).

b 3. Involuția pieței este cutremur.

- Piața de capital *zguduită* de *căderea* dolarului. (C., iulie 2005);
- Denominarea nu a *clintit* piața de capital. (E.Z., iulie 2005);
- Economia mondială, amenințată de creșterea tarifelor la carburanți. Miniștrii europeni caută soluții pentru *atenuarea șocului* petrolului. (A., septembrie 2005).

b 5. Involuția pieței este explozie.

- De cîteva săptămîni, prețul benzinei la pompă a devenit subiect de controversă politică. A fost doar *scînteia* pentru redeschiderea altui subiect sensibil, privatizarea Petrom. (Z.F., septembrie 2005);
- Producătorii de țigări și alcool spun că „*taxa pe viciu*” va duce la *explozia* contrabandei. (S.F., iulie 2005);
- Benzina *frige* Europa. (E.Z., august 2005);
- *Volatilitate* în scădere la Bursa din Sibiu. (C., noiembrie 2005);
- Denominarea nu a reușit să capteze [...] interesul investitorilor pentru piață, aceștia dovedind că au predilecție pentru tranzacții doar în condiții de *volatilitate* a pieței. (C.N., iulie 2005);

- Rectificarea bugetară [...] poate *reaprinde* inflația. Deficitul din sistemul de sănătate este una dintre puținele *supape* pentru banii rămași pe 2005. (Cotid., noiembrie 2005);
- BNR va putea invoca, în baza a cinci clauze de exonerare, responsabilitatea în cazul *exploziei* inflației. Banca Națională aruncă în mîna Guvernului „*cartoful fierbinte*” al inflației. (Gd., noiembrie 2005).

După cum se vede din exemplificări, domeniul de subcategorizare pentru vehiculul „dezastru natural” ca reprezentare pentru sursa „involuția pieței”/ „dificultăți economice” este variat, incluzînd seceta, vremea rea, cutremurul sau explozia.

4. Concluzii

Din studierea corpusului selectat se poate concluziona ca discursul economico-financiar găsit în publicațiile românești actuale abundă în metafore conceptuale, care se constituie nu doar în instrumente stilistice de captare a atenției cititorului, ci într-un întreg eșafodaj de corespondențe ontologice și epistemice care modelează percepția receptorului asupra realităților, entităților, fenomenelor și proceselor de natură economică descrise de jurnaliștii financiari. Frecvența considerabilă a metaforelor în textele de natură economică arată legătura extrem de strînsă între percepția realității înconjurătoare de tip concret și structurarea climatului economico-financiar de tip abstract. La nivel lingvistic, se observă existența mai multor niveluri de metaforizare, corespunzătoare metaforelor conceptuale de bază.

Bibliografie

A. Surse

- „Capital”, iulie-noiembrie 2005 (= C.).
„Săptămîna financiară”, iulie-noiembrie 2005 (= S.F.).
„Ziarul financiar”, august-noiembrie 2005 (= Z.F.).
„Evenimentul zilei”, iulie-noiembrie 2005 (= E.Z.).
„Curierul național”, aprilie-noiembrie 2005 (= C.N.).
„Cotidianul”, iulie-noiembrie 2005 (= Cotid.).
„Gîndul”, iulie-noiembrie 2005 (= G.).
„Gardianul”, octombrie 2004, august-noiembrie 2005 (= Gd.).
„Adevărul”, iulie-noiembrie 2005 (= A.).
„România liberă”, iulie-noiembrie 2005 (= R.L.).

B. Lucrări de referință

- Boers, F., *Enhancing Metaphoric Awareness in Specialised Reading*, in „English for Specific Purposes”, 19, 2000, p. 137-147.
Bratoz, S., *A Comparative Study of Metaphor in English and Slovene Popular Economic Discourse*, in „Managing Global Transitions”, 2 (2), 2004, p. 179-196.
Charteris-Black, J., *Metaphor and Vocabulary Teaching in ESP Economics*, in „English for Specific Purposes”, 19, 2000, p. 149-165.
Charteris-Black, J./ Ennis, T., *A Comparative Study of Metaphor in Spanish and English Financial Reporting*, in „English for Specific Purposes”, 20, 2001, p. 246-266.
Dunford, R./ Palmer, I., *Metaphors in Popular Management Discourse: The Case of Corporate Restructuring*, in *Metaphor and Organisations*, ed. Grant, D./ Osrick, C., Sage, Londra, 1996, p. 95-100.
Grant, D./ Osrick, C., *Metaphor and Organisations*, Sage, Londra, 1996.
Henderson, W., *Metaphor, Economics and ESP: Some Comments*, in „English for Specific Purposes”, 19, 2000, p. 167-173.

Considerații asupra dimensiunii metaforice a textelor economice

- Lakoff, G./ Johnson, M., *Metaphors We Live By*, University of Chicago Press, Chicago, 1980.
- Lakoff, G., *The Contemporary Theory of Metaphor*, in *Metaphor and Thought*, ed. Ortony, A., CUP, Londra, 1993, p.203-251.
- Morgan, G., *An Afterword: Is there Anything More to Be Said about Metaphor?*, in *Metaphor and Organisations*, ed. Grant, D./ Osrick C., Sage, Londra, 1996, p.227-240.
- Morgan, G., *Images of Organisation*, Sage, Londra, 1997.